

KOLEJNA ODSŁONA PROJEKTU „ZAPIS TRADYCJI” – TYM RAZEM SPOTKALIŚMY SIĘ NA WARSZTATACH W CIESZYNIE

Posted on 14 października 2022

Celem projektu „Zapis tradycji”, realizowanego przez Narodowy Instytut Dziedzictwa w partnerstwie z Centrum Archiwistyki Społecznej, jest dokumentacja, archiwizacja i udostępnienie zbiorów depozytariuszy niematerialnego dziedzictwa kulturowego. Działania te pomogą zachować i zaprezentować ich unikalne tradycje i zwyczaje.

Pierwsza odsłona projektu miała miejsce w Żywcu, w kwietniu tego roku. Druga – odbyła się w Cieszynie. W warsztatach wzięli udział depozytariusze niematerialnego dziedzictwa kulturowego, reprezentujący: rusznikarstwo artystyczne i historyczne – wyroby według tradycyjnej szkoły cieszyńskiej, tradycję wytwarzania koronki koniakowskiej, gajdy – umiejętność wytwarzania instrumentu i praktykę gry, beskidzki haft krzyżykowy, bacowanie, a także Święto Ogniove w pobliskich Żorach. Trzydniowe warsztaty otworzyliśmy w siedzibie Stowarzyszenia „Serfenta” w Cieszynie, które działa po to aby, jak mówią jego członkinie: *plecionkarstwo żyło*.

„Przemierzamy tysiące kilometrów, żeby wiedzieć o plecionkarstwie wszystko! Prowadzimy nowoczesne warsztaty dla wszystkich chętnych. Pracujemy, by przekazywać tradycję i mądrość pokoleń rzemieślników. Od 15 lat gromadzimy wiedzę o tym, jak sprzedawać rzemiosło. Chcemy się tym wszystkim podzielić!”

Stowarzyszenie „Serfenta”

Po wizycie studyjnej, na której dowiedzieliśmy się nieco więcej o plecionkarstwie, wszyscy spotkaliśmy się na Zamku Cieszyn, gdzie rozpoczęliśmy część szkoleniową. Spotkanie otworzyła twórczyni i koordynatorka projektu „Zapis tradycji” Agata Mucha z Pracowni Terenowej NID w Katowicach, która opowiedziała o jego założeniach i celach. Uczestnicy warsztatów poznali też działalność Centrum Archiwistyki Społecznej (CAS) i wybranych archiwów społecznych. Zagadnienia te zaprezentowała Małgorzata Pankowska-Dowgiało, kierowniczka Działu Rozwoju Kompetencji Archiwistów Społecznych w CAS.

W drugiej części spotkania skupiliśmy się na efektach i pilotażu na terenie Żywiecczyny. Agata Mucha (NID) i Małgorzata Pankowska-Dowgiało (CAS) opowiedziały o już zeskanowanych i opracowanych zbiorach, a także o wywiadach zrealizowanych z zabawkarzami z ośrodka żywiecko-suskiego. Następnie uczestnicy spotkania opowiedzieli o specyfice tradycji, które reprezentują: Józef Michałek, wojewoda wołoski, opowiedział o bacowaniu, Ewa Cudzych wraz z Józefem Brodą nakreślili, czym są gajdy i kto to gajdosz, Katarzyna Rucka-Ryś przywiozła kabotek z haftem, Monika Majda opowiedziała o koronke koniakowskiej, a Joanna Cyganek z Muzeum Miejskiego w Żorach opisała charakter Procesji Ogniovej, oraz jej znaczenie dla mieszkańców miasta. Gdy już poznaliśmy bogactwo

tradycji, które prezentowali nasi goście, Łucja Brzeżycka, konserwatorka zabytków, opowiedziała nam, jak bezpiecznie przechowywać prywatne zbiory. Ten piękny, słoneczny dzień w Cieszynie zakończyliśmy wizytą w warsztacie rusznikarskim Jerzego Wałgi, gdzie wysłuchaliśmy opowieści o produkcji strzelb, zwanych cieszynkami, co więcej, mogliśmy dotknąć cieszynki, która wychodzi spod jego rąk.

Kolejne dwa dni szkolenia poprowadziły przedstawicielki CAS. W piątek, 7 października depozytariusze dowiedzieli się, jak skanować oraz opisywać dokumenty i zdjęcia. W zagadnienie wprowadziła ich Małgorzata Pankowska-Dowgiało. Następnie, dzięki Ewie Majdeckiej, dowiedzieliśmy się, jak wyglądają narzędzia do opracowania i publikacji zbiorów, czyli Otwarty System Archiwizacji i portal zbioryspoleczne.pl. Po przerwie obiadowej uczestnicy przećwiczyli pracę w Otwartym Systemie Archiwizacji i, korzystając z przepięknej pogody, udali się na zwiedzanie Wzgórza Zamkowego, które przygotował Zamek Cieszyn.

W sobotę, 8 października, Adriana Kapała (CAS) wprowadziła wszystkich w świat historii mówionej. Uczestnicy poznali zasady techniczne i merytoryczne nagrywania wywiadów na dyktafon. Następnie wykorzystali zdobytą wiedzę do nagrania próbnych wywiadów. Dowiedzieli się także, jak opisać nagranie w Otwartym Systemie Archiwizacji.

Zespół projektowy serdecznie dziękuje za współpracę Dyrekcji i Pracownikom instytucji Zamek Cieszyn, Stowarzyszeniu „Serfenta” oraz Jerzemu Wałdze – za otwarcie dla Nas swoich drzwi, a przede wszystkim Depozytariuszom – za przyjęcie i zaangażowanie.

Organizatorzy: Narodowy Instytut Dziedzictwa, Centrum Archiwistyki Społecznej,

Współorganizator: Zamek Cieszyn

W grafice użyto zdjęcia z archiwum Gminnego Ośrodka Kultury w Istebnej, które przedstawia Marię Gwarek uczącą heklowania w swoim domu.

